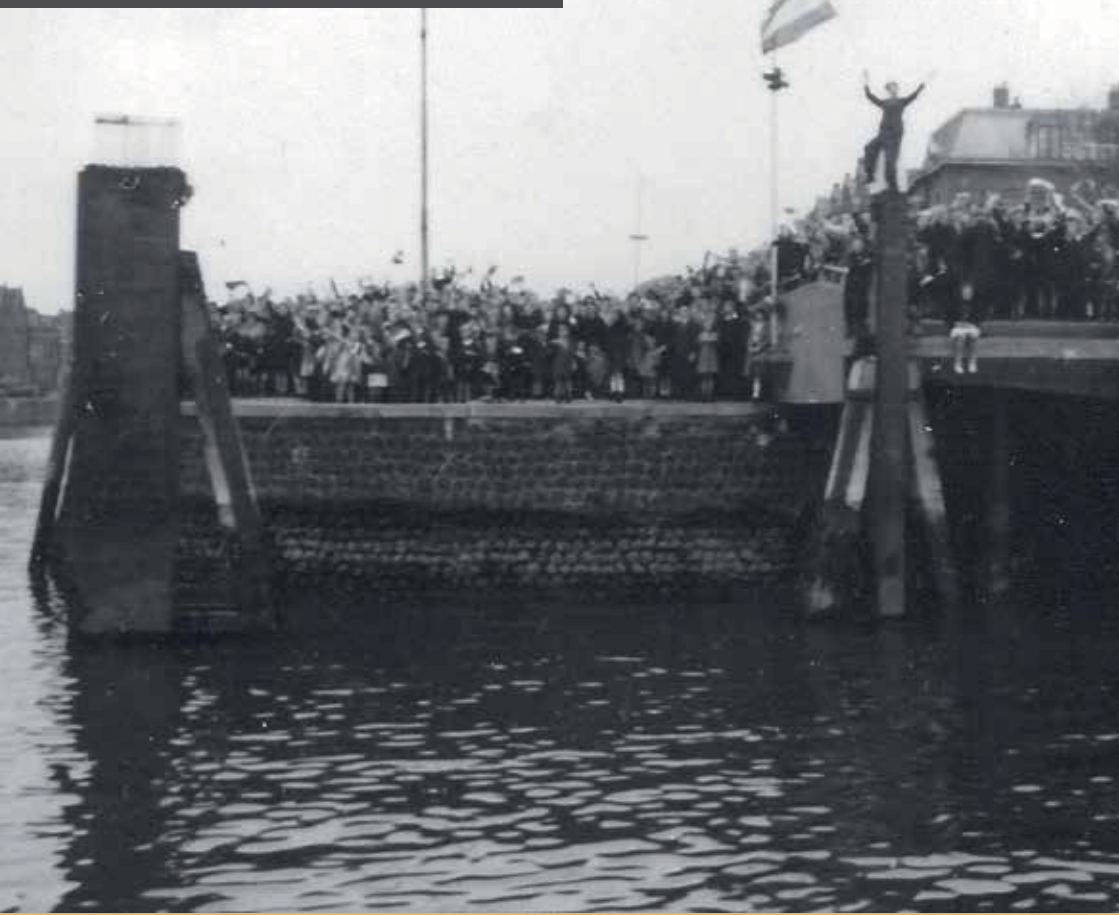

HISTORISCHE
VERENIGING
MAASSLUIS

HISTORISCHE SCHETSEN

van en over Maassluis

NUMMER 76 | MEI 2020

INHOUD

Van de redactie	1
Verontreiniging Vertowijk	2
Spreken in het openbaar	12
P.K. Domnisse, initiatiefnemer NCRV	16
Het Singaporedok op reis - 1928	20
Begraven in de (Grote) Kerk	28
Hollands hoop (gedicht)	35
Na vijf jaar weer thuis	37
Hongerkinderen naar pleeggezinnen	41
Voorberg schoenen stopt na 75 jaar	50
Weverskade 89	57
Adresboek 1915	61
Wachten op de Hoekse Lijn	70
Drieling in 1820	72
Constantijn Huygens jr. in Maassluis	73
Pannedrop in het Smidssteegje.....	75
Reacties van lezers	77
Speurneuzen gezocht	80

SCHRIJVERS

Jaap Boog | Rien Braber | Pleun van Dijk | Geb van Doornik | Trudi van Doornik-van Berkel |
Atie Firet-Boog | Jan van Gelderen | Willem van der Hidde | Léon van der Hoeven |
Rien van der Knaap | Willem Pop | Bram Sonneveld | Ineke Vink | Dick van Wassenaar

AFBEELDINGEN

Maarten van de Biezen, Holland Luchtfoto | Collectie Van der Stelt | Collectie Van Rij |
J. van Hartingsveldt | Willem van der Hidde | Historische Vereniging Maassluis |
E. Kap-Favié | Museum Maassluis | W.H. Niestadt Fotografie | Betsy Ohlsen |
Stadsarchief Vlaardingen | J. Steehouwer | Jan Verduyn | Jos Webbers

Foto omslag: Een groot aantal inwoners van Maassluis juicht op het Veerhoofd twee voedsel-
schepen toe, de Lesto en de Empire Scout, die in mei 1945 onderweg zijn naar Rotterdam.

VAN DE REDACTIE

Het jaar 2020 staat in het teken van de herdenking dat Nederland 75 jaar geleden werd bevrijd van de Duitse bezetter. Daarom in deze Historische Schetsen ook een terugblik op de oorlogsjaren in de vorm van twee persoonlijke verhalen. Zoals dat van het zeemansgezin Boog dat na vijf lange jaren wachten in mei 1945 reikhalzend uitkeek naar de thuiskomt van vader Dirk. Ook de zeevarende vader van de familie Pop bleef noodgedwongen vijf jaar gescheiden van zijn gezin. Gelukkig konden de kinderen terecht bij gastvrije families in Noord-Holland en Friesland waar de hongersnood niet zo nijpend was als in Maassluis. Verder drukken we een gedicht af waarin Martien van der Hidde in december 1940 zijn afschuw uitte over de Duitse bezetting.

Iedereen die wel eens de Grote Kerk heeft bezocht weet dat je op sommige plekken moet oppassen om niet te struikelen over de grafstenen in de vloer. Geb van Doornik legt uit wat de achtergrond was van het begraven in de kerk en welke consequenties dat in het verleden soms had. Zijn echtgenote Trudi haalt herinneringen op aan haar grootouders die in de voormalige boerderij aan de Weverskade 89 woonden.

Van een geheel andere orde is het verhaal over de zoon van de vroegere burgemeester Domnisse die in de jaren twintig van de vorige eeuw experimenteerde met 'radio-ontvangsttoestellen' en een rol speelde bij de oprichting van de NCRV. En om in dezelfde tijd in Maassluis te verblijven, leest u ook hoeveel we weten over de Maassluizers van toen aan de hand van het 'Adresboek van Maassluis'. Daarin kunnen we lezen wie waar woonde. Op alfabetische volgorde zijn de hoofdbewoners met hun beroep vermeld, maar ook bedrijven, verenigingen, scholen, middenstanders en andere neringen staan erin. U begrijpt: een geweldige informatiebron voor iedereen die is geïnteresseerd in de geschiedenis van onze stad.

Een middenstander die niet in dat boek staat, is schoenenwinkel Voorberg. Na 75 jaar verdwijnt deze vertrouwde naam uit Maassluis. Een goede aanleiding om de geschiedenis van dit bedrijf te beschrijven. In Historische Schetsen 77 doen we dat met twee andere bekende Maassluise bedrijven die ermee stoppen.

We wensen u veel leesplezier met deze en alle andere zeer lezenswaardige artikelen.

VERONTREINIGING VERTOWIJK

De erfenis van een touwfabriek

Door: Rien Braber

Tot de jaren zeventig van de vorige eeuw was er nauwelijks aandacht voor het milieu. Nauwkeurig onderzoek naar bodem- en/of waterverontreiniging deed men niet. Eigenlijk ging deze problematiek pas spelen met de ontdekking van de ernstige bodemvervuiling in Lekkerkerk in 1980. Het gebrek aan aandacht voor dit probleem speelde rond deze tijd ook in Maassluis een rol bij de bouw van huizen in de Vertowijk.

De grond in deze nieuwe woonwijk bleek ernstig vervuild door de touwfabriek die daarvoor in dit gebied had gestaan. Niet alleen de straatnamen en de wijknaam (Vereenigde Touwfabrieken) herinnerden aan het bedrijf. De volledige erfenis van de touwfabriek bleek pas later.

Onbekend probleem in 1974

Wethouder van milieu Izaak van der Knaap heeft zijn handen vol gehad aan het oplossen van de bodemvervuiling in de Vertowijk. Bewoners namen het hem kwalijk dat de grond, waarop de huizen stonden, niet voorafgaande aan de bebouwing was onderzocht. Van der Knaap kon hiervoor een tweetal redenen noemen. 'In de eerste plaats speelde de problematiek van de bodemverontreiniging toen (1974) niet; wat wisten we er nu helemaal van? En vervolgens zaten we met het feit, dat de overheid voor de bouw van woningen zoals in de Vertowijk destijds nog de zogeheten 80% regeling hanteerde. Op grond van deze regeling, die op het punt stond te verdwijnen, zou het rijk 80% van de bouwkosten voor zijn rekening nemen. We moesten dus snel met plannen komen. Maar bovendien kwam het toen niet in ons hoofd op dat er sprake kon zijn van bodemverontreiniging.'

De geschiedenis van de touwfabriek

In de grote bloeiperiode van Maassluis tussen 1400 en 1800 vestigden zich tal van ambachtlieden in Maassluis, waaronder touwslagers en nettenboeters. Al in 1593 is er sprake van een 'lijnbaan' aan de rand van het dorp. Op een kaart uit 1891 is aangegeven, dat op het huidige Verto-terrein een stoomspinnerij aan de Wagenstraat is gevestigd: een voortzetting van de arbeid waarmee rond 1800 de familie Van der Lely begon. In 1918 werd op dezelfde plaats, door een samengaan met enkele andere bedrijven in de touwindustrie, de Vereenigde Touwfabrieken opgericht.

Brand in de touwfabriek, 1929.

Aanvankelijk ging het niet allemaal van een leien dakje. Een van de grootste dieptepunten waarmee de touwfabriek werd geconfronteerd, was een felle brand in 1929. Deze trof een vitaal gedeelte van het bedrijf. Nadat de schade was hersteld werd het werk weer even ijverig als daarvoor ter hand genomen. Enkele jaren later bood de touwfabriek, ook wel 'de Baan' genoemd, aan 800 tot 900 mensen werk.

De eerdergenoemde touwslagerij en later de touwfabriek produceerden vooral trossen voor de visserij. Daarna was de sloop- en sleepvaart een van de beste klanten. In feite leverde de fabriek tot aan het einde toe (1981) sleeptrossen aan deze opdrachtgevers. De grote kracht van de touwfabriek zat hem niet alleen in de hoge kwaliteit van de verschillende producten. Van grote invloed was ook dat de bewerkingen zoals verven, hekelen, spinnen, twijnen en weven allemaal onder één dak plaatsvonden.

De touwfabriek had een goede naam, zowel in het binnenland als het buitenland.

Ribbeltjes

Vanaf de jaren dertig veroverde de uit de touwfabriek afkomstige vloerbedekking de Nederlandse markt. Deze vloerbedekking vond zoveel aftrek, dat de werknemers overuren moesten maken. De vloerbedekking stond bekend onder de naam JABO. Het was 'ribbeltjes-vloerbedekking' waarvan je als kind, de 60-plussers kunnen het zich vast nog wel herinneren, wanneer

je op de grond speelde, na een klein kwartier de afdrucken in je knieën zag ... en voelde. Het was een slijtvaste en goedkope vloerbedekking. Naarmate de welvaart toenam, verminderde de belangstelling voor goedkopere vloerbedekking als JABO. Men prefereerde wollen vloerbedekking.

In 1967 viel de eerste klap: verschillende productieafdelingen werden gesloten. In 1973 volgde een tweede sluiting. Een jaar later, in 1974, nam de gemeente Maassluis het grootste deel van het fabrieksterrein, ongeveer 11,6 ha, over. In 1982 vond de 'algehele uitverkoop' van de touwfabriek plaats. Van de touwfabriek was niets meer over.

Nou ... niets?

Woningbouw in de Vertowijk

De bebouwing van de woonwijk op het voormalige terrein van de touwfabriek wordt in twee fasen uitgevoerd, Verto-1 en Verto-2. Het Verto-1-complex omvat 249 woningwetwoningen, 48 koopwoningen, 23 premiehuurwoningen en – later gebouwd – 5 vrijstaande woningen.

Voor de straatnamen heeft men namen gekozen die verwijzen naar de vroegere touwfabriek: Spinnerij, Weverij, Ververij, Scheerderij, Touwbaan, Lijnbaan, Glanzerij en Kluwerij.

In november 1974 wordt de eerste paal voor het Verto-1-complex geslagen. Staatssecretaris Jan Schaefer is hiervoor zelfs uit Den Haag gekomen.

Zicht vanaf Grote Kerk op de Noorddijk en Vereenigde Touwfabrieken met daarachter de eerste nieuwbouw Vertowijk. Circa 1980.

Op 11 december 1975 reikte dezelfde staatssecretaris de sleutel uit aan de bewoners van de laatst opgeleverde woningwetwoning. Wanneer de bouw van Verto-1 is afgerond, lijkt het een mooie woonwijk geworden met betaalbare en gevarieerde huizen. Totdat ...

Stank en olie in de kruipruimte

In 1982 drong het langzaam tot de bewoners door dat de touwfabriek een erfenis had achtergelaten die het woongenot in één klap aanzienlijk deed afnemen: er zat rotzooi in de grond. Er kwamen klachten van de bewoners. De Milieudienst Rijnmond (DCMR) schreef in een onderzoeksrapport van januari 1987: 'In de loop der jaren zijn er diverse stankklachten van bewoners uit de woningen gemeld. Deze klachten zijn globaal in twee soorten te onderscheiden:

1. klachten veroorzaakt door de hoge waterstand met het hierdoor ontstane vochtprobleem in de woningen;
2. klachten waarbij een relatie lijkt te bestaan met een eventuele bodemverontreiniging. Bewoners bemerken olie op het grondwater in de kruipruimtes.'

De bewoners kwamen in actie. In april 1982 hebben bewoners van de Glanzerij de bodemverontreiniging aangemeld bij de gemeente en gevraagd om een onderzoek in te stellen. Daarna belden de bewoners regelmatig naar het stadhuis, maar ze kregen het idee dat ze van het kastje naar de muur werden gestuurd. Ook vond er geen bemonstering plaats van de kruipruimtes, zoals de gemeente eerst had toegezegd. De bewoners hebben toen in mei 1983 zelf de Wetenschapswinkel in Delft verzocht de bemonstering te verrichten. In november 1983 werd hiervan rapport uitgebracht. De resultaten van dit onderzoek waren zo verontrustend dat de bewoners op 2 december zelf bij Rijnmond hebben moeten informeren of het Verto-1-terrein al was aangemeld en wanneer de onderzoeken van start gingen.

Glanzerij 1976.

Haast vanwege de subsidieregels

Er was inmiddels een Commissie Bodemonderzoek Verto-1, een bewonerscommissie waarvan de heer Tuit de bezielende voorzitter was en mevrouw Kouwenhoven-Van der Lely de actieve secretaris. In december 1983 sturen

zij het rapport van de Delftse Wetenschapswinkel aan het Openbaar Lichaam Rijnmond dat in die tijd nog direct verantwoordelijk is voor de bodemsaneringsproblematiek in de regio. In een begeleidende brief schrijft de bewonerscommissie: 'Volgens dit onderzoek zijn bodem en grondwater enorm verontreinigd met minerale olie. Onbekend is echter wat er nog meer aanwezig kan zijn. Zou dit andere ook van invloed kunnen zijn op de kwaliteit van het drinkwater? Omdat mogelijk ook op verschillende locaties in de wijk ook verschillende soorten verontreiniging kunnen voorkomen door stroming van het grondwater en de erfenis in de grond van de vroegere Verto-fabriek, willen wij aandringen op een onderzoek dat zich over de hele wijk uitstrekt.'

Tien dagen later zitten de verontruste bewoners in het gemeentehuis. Behalve de vraag over het drinkwater stellen ze aan wethouder Van der Knaap ook de vraag waarom er op het open terrein van Verto-2 eerder met het onderzoek van de bodem is begonnen. Het blijkt dat de gemeente Maassluis er primair belang bij had om het Verto-2-terrein bebouwd te krijgen. Er liep al een

Circa 1977. Op de voorgrond de Zuidvliet en de Noordvliet. Daarachter, in het midden van de foto, de Vertowijk in aanbouw.

subsidieaanvraag die zou komen te vervallen als niet op tijd met de bouw begonnen kon worden.

Afgesproken wordt om de bewoners voortaan beter te informeren. Ook zal op een twaalfstal adressen regelmatig de kwaliteit van het drinkwater gecontroleerd worden. Op zichzelf is dat laatste een geruststellende gedachte.

Financiële problemen

Maar een maand later meldt de Maassluisse Courant een nieuw probleem dat vertragend kan werken op de oplossing van de bodemverontreiniging. Niet alleen Maassluis is in de financiële problemen geraakt door alle gifvondsten van de laatste paar jaar, ook het Openbaar Lichaam Rijnmond weet zich geldelijk geen raad meer. Als Den Haag geen 6 miljoen gulden bijpast, kan van verder onderzoek, laat staan sanering, voorlopig niets komen. 'Geldgebrek vertraagt sanering van giftige bodem', kopt de Maassluisse Courant dan ook.

Dat Maassluis ook in de financiële problemen dreigt te komen, is eenvoudig te verklaren. De gemeente Maassluis moet volgens de Interimwet Bodemsanering 10% bijdragen aan de kosten voor de bodemsanering. De gemeentelijke last voor bodemsanering zal de grens van 20 gulden per inwoner gedurende een periode van vijf jaar ver te boven gaan. Maassluis dreigt een artikel-12-gemeente te worden. Dat betekent dat de gemeente wat de financiën betreft onder toezicht van de provincie komt te staan. Maassluis is bang aan de problemen van de verontreiniging failliet te gaan. Maassluis vraagt het rijk om meer geld. Een verzoek dat vertragend zal gaan werken bij de oplossing van dit probleem.

PUR-schuim geen oplossing

Ondertussen zitten de bewoners nog steeds met dezelfde problemen: een enorme stanklucht in de kruipruimtes onder de woningen. Ook kampen de huizen met enorme vochtproblemen. De bewoners worden na drie jaar moe en gefrustreerd door de vertraging die ontstaat door de aanpak van de overheden. *'Als je niet ziek wordt van al die troep, dan word je het wel van de ambtenarij.'*

Het is wel zo langzamerhand duidelijk dat er een oplossing moet komen en dat wellicht aan sanering niet te ontkomen valt. Maar door geldgebrek en overheden die elkaar

Stank en vochtproblemen maakten afgraving van de kruipruimtes noodzakelijk.

de bal blijven toespelen, kan dat nog wel even duren.

Ook blijkt uit de onderzoeken die regelmatig plaatsvinden, dat nader onderzoek noodzakelijk is. Men wil de verontreiniging eerst goed in beeld hebben. Ook dit leidt tot vertraging. We zijn al in het voorjaar van 1985 beland.

Misschien kunnen tijdelijke maatregelen voorlopig een oplossing bieden? Het Gemeentelijk Woningbedrijf maakt een tussentijdsplan.

Ze wil, vooruitlopend op een mogelijke sanering, de kruipruimtes met PUR-schuim isoleren tegen vochtoverlast. Maar dit plan vindt geen genade in de ogen van Rijnmond. Zij stelt: 'De permanente verwijdering van het water uit de kruipruimtes zal van invloed zijn op de grondwaterstroming van het onderzoeksgebied. Het aanbrengen van een isolatielaag kan, door de chemische samenstelling van een dergelijke laag, van invloed zijn op de kwaliteit van de kruipruimtelucht.'

De bewoners zijn in eerste instantie teleurgesteld. Later kunnen de bewoners toch wel begrip opbrengen voor het standpunt van Rijnmond. Wanneer het Gemeentelijk Woningbedrijf de vloer van de kruipruimte laat afdekken, kan er ook geen bodemonderzoek plaatsvinden.

Hoe staat het eigenlijk met het Verto-2-terrein?

Sanering Verto-2, veel te krappe aanneemsom

Het Verto-2-terrein levert niet veel commotie op bij de bevolking van Maassluis. Het terrein is immers nog niet bebouwd. En dus kan wethouder Van der Knaap ferme taal spreken over dit terrein. In de Maassluis Courant van mei 1985 laat hij weten: 'Er gaat geen paal de grond in voordat we zeker weten dat de grond schoon is.' Hij weet dan nog niet dat het onderzoeksrapport van de DCMR in juli 1985 tot de conclusie zal komen dat er maar één oplossing overblijft voor Verto-2 en dat is volledig saneren. Lood, koper, polycyclische aromaten en minerale olie zijn zo ver door het hele terrein verspreid dat een vlekken-sanering geen oplossing biedt. Er zijn 16 verontreinigingsvlekken geconstateerd. Ontgraven, reinigen en een aangepaste bestemming vinden voor de gereinigde grond, luidt kort en bondig de aanbeveling.

In augustus 1985 stelt ingenieursbureau Oranjewoud BV een saneringsplan op. Dit bureau wordt ook de sanering gegund tegen een veel te krappe aanneemsom van f 640.000,-. De reiniging van de vervuilde grond wordt gegund aan Ecotechniek BV.

In 1986 kan de bouw van de wijk Verto-2 beginnen.

Bij de sanering ondervindt men veel tegenslag:

- regen en vorst bemoeilijken de sanering;
- er moet meer grond worden afgegraven omdat de verontreiniging vaak dieper zit dan vooraf aangenomen;
- het op het terrein aangetroffen oude rioleringsstelsel bleek opgevuld met olie- en creosootachtige stoffen;
- de grond bleek veel natter te zijn dan verwacht en de granulaire samenstelling week aanzienlijk af van de verwachte samenstelling.

Ondanks alle tegenslagen is toch de uiterste datum, waarop Maassluis met de bouw van 66 woningen moest beginnen, gehaald. Op 31 maart 1987 was de sanering van Verto-2 voltooid. Een sanering die veel duurder was uitgevallen dan begroot. In totaal bedroegen de kosten f 6.670.568,40. Het grootste deel van dat bedrag is naar de reiniging van de grond gegaan, namelijk f 5.208.410,70.

Hoe was toen de stand van zaken in Verto-1? Hoe ging het met de bewoners?

Vorbereiding sanering Verto-1

Begin 1985 gaan de bewoners van Verto-1 akkoord met het voorstel van Openbaar Lichaam Rijnmond om nader onderzoek naar de verontreiniging te doen. De 25 fasen van dat onderzoek zullen zeker 600 manuren vergen van de DCMR en volgens een voorlopige begroting f 365.000 kosten.

De bewonerscommissie is erin geslaagd om geld van de gemeente te krijgen om zich te laten bijstaan door deskundigen. Zij nemen het adviesbureau De Staat in de arm.

'Het afgraven kan tot overlast leiden', was het bericht aan de bewoners na vijf jaar onderzoek.

Tijdens het onderzoek wordt het Openbaar Lichaam Rijnmond opgeheven en overgedragen aan de afdeling Bodemsanering van de provincie Zuid-Holland. Deze verandering levert nauwelijks vertraging op, omdat veel ambtenaren van het OLR meeverhuizen naar het provinciehuis.

Uit alle onderzoeken blijkt duidelijk dat een sanering onvermijdelijk is. Er zijn verhoogde concentraties van benzeen en dioxine in de bodem gevonden.

Op 10 september 1987 krijgen de bewoners bericht over het ontgravingsplan; het zal tot overlast leiden: 'Tijdens de uitvoering van de sanering zult u hinder ondervinden van de werkzaamheden. De wijk is moeilijk bereikbaar, het parkeren zal problemen opleveren, geluidsoverlast zal ontstaan door materiaal van de aannemer en nutsvoorzieningen worden tijdens werkuren afgesloten.'

Op vrijdag 30 oktober 1987, dus 5½ jaar na de eerste klachten van de bewoners over vocht en stankoverlast, gaat de sanering van start. Milieugedeputeerde J. van der Vlist is speciaal naar Maassluis gekomen om het startsein te geven. In de komende maanden moet 8.000 kubieke meter verontreinigde grond worden afgegraven. Er is voor dit project 7,5 miljoen gulden beschikbaar gesteld.

Een laag van één tot vier meter is afgegraven, variërend door de mate van vervuiling.

Overlast door de sanering Verto-1

De saneringswerkzaamheden voert het bedrijf Milieutechniek BV uit. Dit bedrijf heeft voor het graven onder de woningen een speciale techniek ontwikkeld. Er komt zowel voor als achter de woning een kraan te staan. Die trekken een soort rakel onder de woning heen en weer. De rakel schuift per keer over de hele breedte van de woning een laag van 2 cm vervuilde grond naar de grijpers die de grond in vrachtwagens kieperen. Die voeren de grond – na door de wasstraat te zijn gegaan – af naar de tijdelijke opslagplaats in Amersfoort.

De bewoners hebben behoorlijk last van de sanering. De bewonerscommissie maakt zich hard voor een schadevergoeding. Deze schadevergoeding zou dan betrekking moeten hebben op het tijdelijk verplaatsen van de schuurtjes achter de huizen, het niet kunnen studeren van de kinderen, de slapeloosheid van mensen die nachtdienst verrichten en hogere verwarmingskosten tijdens de sanering. Ook vinden de bewoners dat kwijtschelding of verlaging van de huur vanwege de overlast wel het minste is dat zij mogen verwachten.

Wethouder Van der Knaap belooft een potje te zoeken voor vergoeding van een lager woongenot. Een puntensysteem zorgt voor een zo eerlijk mogelijke verdeling.

De schadebedragen blijken later behoorlijk uiteen te lopen, van een paar honderd gulden tot 5.000 gulden. Het ging dan vooral om schade aan de tuintjes. Wie voor de sanering een fraaie aangelegde tuin had, kreeg een groter schadebedrag.

Het verplaatsen van de schuurtjes was noodzakelijk.

Toen de sanering een tijdje aan de gang was en de bewoners steeds meer gewend raakten aan de werkzaamheden vlak bij hun huis, moesten zij erkennen onder de indruk te zijn van de wijze waarop Heijmans Milieutechniek de sanering uitvoerde. Deze firma oogstte veel waardering voor het begrip dat ze kon opbrengen voor de bewoners en hun problemen. De bewoners waardeerden het zeer dat zij eind december een kerstpakket in ontvangst mochten nemen van Heijmans. Aangeboden vanwege de overlast. Een bewoner zei hierover: 'Wij werden er koud van en zijn dan ook diep geroerd door deze geste.'

Voltooid, maar Maassluis is nog niet klaar

Op 20 juni 1988 staat in de bewonersbrief dat de sanering van het eerste gedeelte is voltooid. Er komt een initiatief voor een gezamenlijk feest. Het project van sanering blijkt het gemeenschapsgevoel te hebben versterkt. De sanering van Verto-1 is in het voorjaar van 1989 afgerond. De nieuwe bestrating en de nieuwe aanplant zorgen voor een fleurig en kleurrijk aanzien van de wijk. De bewoners halen opgelucht adem.

De schoonmaak heeft in totaal zo'n 26 miljoen gulden gekost. Het milieufonds van de gemeente Maassluis, waaruit de verplichte 10% betaald moest worden, is helemaal leeg, meldt wethouder Van der Knaap. Maassluis moet opnieuw sparen om de overige noodzakelijke saneringen mogelijk te maken. De verontreiniging van de Steendijkpolder dient zich al aan.

Bronnen

Van Touwfabriek tot Vertowijk, Annemieke van Vlier

De grote schoonmaak, het werk van de afdeling Bodemsanering Zuid-Holland, Rolf Boost, Provincie Zuid-Holland, 's-Gravenhage, 1991 (foto)archief HVM